

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN LAUSUNTO 21/2013 vp

Valtioneuvoston selvitys vihreästä kirjasta "Il- masto- ja energiapolitiikan puitteet vuoteen 2030"

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 12 päivänä kesäkuuta 2013 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen vihreästä kirjasta "Ilmasto- ja energiapolitiikan puitteet vuoteen 2030" (E 72/2013 vp) ympäristövaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- teollisuusneuvos Petteri Kuuva ja erityisasiantuntija Sami Rinne, työ- ja elinkeinoministeriö
- ympäristöneuvos Magnus Cederlöf ja rakennusneuvos Teppo Lehtinen, ympäristöministeriö
- johtaja Pertti Salminen, Energiateollisuus ry
- suojeluasiantuntija Hanna Hakko, Suomen luonnonsuojeluliitto ry.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Vihreän kirjan tavoitteena on käynnistää keskustelu ja kerätä sidosryhmien kantoja vuoteen 2030 ulottuvaa ilmasto- ja energiapolitiikan kehystä valmisteltaessa. Komission perusteluina aikaiselle liikkeelle lähdölle kehyksen suunnittelussa on vakaat investointi-ilmapiiirin luominen, vihreän talouden mahdollisuudet luoda kasvua ja työpaikkoja sekä vuoden 2015 kansainväliset ilmastoneuvottelut, joita ennen tulisi määrittää EU:n neuvottelutavoitteet. EU:n pitkän aikavälin päästövähennys-, toimitusvarmuus- ja kilpailukykytavoitteiden ohella täytyy kehystä suunniteltaessa ottaa huomioon myös merkittävät muutokset sitten vuoden 2009, kuten käynnissä oleva talouskriisi ja sen heijastuminen investointeihin sekä toisaalta kotitalouksien ener-

gialaskuun ja yritysten kilpailukykyyn. Lisäksi tulee huomioida muutokset maailmanlaajuisilla energiamarkkinoilla ja EU:n ulkopuolisten maiden sitoutuminen päästövähennystavoitteisiin.

Vihreä kirja voidaan nähdä komission vuoden 2050 ulottuvien matalahiilitiekartan ja energiatiekartan jatkona. Tiekarttojen skenaariolaskelmien perusteella voidaan olettaa, että vuoden 2030 päästövähennystavoite EU:lle voisi olla luokkaa 40 % suhteessa vuoden 1990 tasoon ja uusiutuvan energian tavoite 30 %:n tasolla. Tiedonantojen ja niiden skenaariolaskelmien lisäksi tulee arvioida myös vuoden 2009 ilmasto- ja energiapaketissa luodun kehyksen toimivuutta ja vaikutuksia uutta kehystä valmisteltaessa. Skenaariolaskelmien ja vuoden 2009 ilmasto- ja energiapaketin ohella tulee vuoteen

2030 ulottuvaa kehystä pohdittaessa huomioida EU:n muut, toimitusvarmuusnäkökohdista liikkeelle lähteneet lainsäädäntöaloitteet yhtenäisistä sähkön ja maakaasun sisämarkkinoista sekä EU:n kasvava riippuvuus energian tuonnista.

Vihreä kirja lähtee liikkeelle tarvittavista tavoitteista ja niiden asettamisesta. Lisäksi käsitellään eri politiikkatoimien keskinäistä koherenssia sekä politiikan vaikutuksia kilpailukyvyille. Keskeinen elementti on myös jäsenmaiden väliset erot ja niiden huomioonottaminen mahdollisten (uudelleen)jakomekanismien kautta. Vihreän kirjan lopussa on lukuisa määrä kysymyksiä, jotka koskevat edellä mainittuja osaluueita. Vihreän kirjan tyyli on enemmän keskustelevala kuin linjaava. Olennaiset asiat ja kysymykset nostetaan esiin, mutta johtopäätöksiä ei vielä esitetä. Vihreä kirja ei myöskään sisällä varsinaisia ehdotuksia vuoden 2030 tavoitteiden suhteen. Vihreässä kirjassa todetaan selkeästi, että tarvittavista tavoitteista vallitsee eriäviä näkemyksiä. Yhtenä vaihtoehtona on tavoitteiden supistaminen ainoastaan päästötavoitteeseen. Keskeinen kysymys tässä pohdinnassa on tietenkin, mihin päämääriin pyritään asetettavilla tavoitteilla.

Vuoden 2030 päästötavoitteen asettamisen lähtökohtana pidetään vähähiilitiekartan analyysiä, jonka perusteella kustannustehokas vähennystaso vuonna 2030 olisi 40 % verrattuna vuoden 1990 päästöihin. Päästökaupan osalta tämä tarkoittaisi n. 45 % päästövähennystä verrattuna vuoden 2005 tasoon, jolloin päästökauppa alkoi. Nykyinen 1,74%:n vuotuinen päästövähennys tahti kiihtyisi 3 %:n tasolle. Tässä oletuksena on, että päästökaupan ja ei-päästökaupan suhteellinen jako säilyisi myös uudessa paketissa.

Vihreässä kirjassa tunnustetaan, että vaikka tavoitteiden välillä on synergiaa, ne ovat olleet myös osittain päällekkäisiä. Erityisen ongelmallista on ollut energiatavoitteiden aiheuttama vaikutus päästökauppaan, jonka hintataso on romahtanut mm. harjoitetun uusiutuvan energian politiikan seurauksena. Myös energiatehokkuuden edistäminen eri politiikkatoimilla on vähentänyt päästökaupalle jäävää päästövähennyspotentiaalia. Tämä taas on johtanut siihen, ettei

päästökauppa kaikilta osin ole toiminut toivotulla tavalla. Tulevassa arkkitehtuurissa on paremmin otettava huomioon nämä kytkennät.

Uusiutuvan energian tavoitteesta todetaan, että sen tarpeellisuutta on arvioitava suhteessa siihen, mitä tehokkaalla päästökauppajärjestelmällä voidaan saada aikaan myös uusiutuvien edistämiseksi. Tavoitteen tarpeellisuutta on analysoitava monipuolisesti siten, että myös kestävyyskysymykset sekä kustannusvaikutukset ja teknologian kehittyminen otetaan huomioon.

Energiatehokkuuden edistäminen perustuu indikaatiivisiin tavoitteisiin sekä sitoviin määräyksiin. Vihreän kirjan mukaan mahdolliset sitovat tavoitteet on määriteltävä siten, että jäsenmaille jää riittävästi joustavuutta niiden toimeenpanossa. Keskeinen arvioitava asia on myös, missä määrin energiamarkkinat ja energian hinta edistävät energiatehokkuutta ilman erityisiä tavoitteita.

Yleisesti ottaen on jatkossa tarkkaan arvioitava, miten tavoitteiden asetannassa turvataan riittävä tasapaino EU-tason politiikkatoimien ja jäsenmaiden joustavan toimeenpanon välillä. Tähän kokonaisuuteen liittyy keskeisesti kysymys siitä, millä tasolla tavoitteet asetetaan eri päämäärien osalta.

Erityisesti uusiutuvan energian politiikan kansallinen toimeenpano on johtanut varsin kirjaviin tukijärjestelmiin eri jäsenmaissa. Jatkossa on olennaista kiinnittää huomiota myös politiikan yhtenäisyyteen unionin alueella. Kyse on sopivan tasapainon löytämisestä EU-tason politiikan ja kansallisen toimeenpanon välillä.

Kilpailukykyä käsittelevässä osuudessa tarkastellaan varsin monipuolisesti erilaisia energian hintaan vaikuttavia tekijöitä. Ilmastopolitiikan kannalta on tärkeä huomata, että kasvava joukko maita on asettanut itselleen päästötavoitteita ja on ottamassa käyttöön kansallisia politiikkatoimia, kuten päästökauppajärjestelmiä. EU:n päästökaupassa energiantensiivisen teollisuuden huolet ns. hiilivuodosta on otettu huomioon varsin hyvin nykyisessä ilmasto- ja energiapaketissa. Vuoden 2030 kehysten kannalta on tarpeen arvioida nykyisen politiikan riittävyttä tässä suhteessa. Vihreän kirjan arvioin mukaan

nykyiset toimet hiilivuodon riskin lieventämiseksi ovat ilmeisesti vallitsevassa tilanteessa riittäviä vuoden 2020 tavoitteiden kannalta. Asia on kuitenkin arvioitava uudestaan vuoden 2030 tavoitteiden osalta. Tähän liittyy myös kysymys kansainvälisten päästöyksiköiden käyttömahdollisuuksista EU:n tavoitteiden saavuttamisessa.

Vihreässä kirjassa käsitellään myös jäsenmaiden välistä solidaarisuutta ja siihen liittyviä toimenpiteitä. Nykyisen lähestymistavan tarkoituksenmukaisuutta on syytä arvioida uudestaan. Jäsenmaiden eriytetyt tavoitteet voivat lisätä joustavuutta, mutta toisaalta ne eivät välttämättä takaa kustannustehokasta kokonaistulosta. Koska tarvittavat investoinnit saadaan jäsenmaissa liikkeelle, on keskeinen haaste uuden pakettin hahmottamisessa. Jäsenmaat voivat olla tässä suhteessa varsin erilaisessa asemassa keskenään. Eriytettyjen tavoitteiden tilanteessa on huolehdittava joustavasta toimeenpanosta, jolla riittävä kustannustehokkuus voidaan turvata.

Vihreän kirjan julkaisemisen jälkeen (27.3.2013) alkaa konsultaatiovaihe, joka kestää 2.7.2013 asti. Konsultaatioon voivat osallistua kaikki sidosryhmät, myös jäsenvaltiot.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto toivottaa komission vihreän kirjan vuoden 2030 ilmasto- ja energiapolitiittisista kehyksistä tervetulleeksi. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että keskustelu vuoden 2020 jälkeisestä ilmasto- ja energiapolitiikasta EU:ssa alkaa mahdollisimman nopeasti tulevien tavoitteiden selkeyttämiseksi.

Valtioneuvosto katsoo, että vuoden 2020 jälkeisten päästövähennystavoitteiden tulee olla linjassa ns. kahden asteen yleisen lämpenemistavoitteen kanssa. Vihreä kirja on tärkeä avaus sille keskustelulle ja valmistelulle, jota vuoden 2030 päästötavoitteen asettaminen edellyttää. Keskustelu EU:n vuoden 2030 päästötavoitteen asettamisesta on tarpeen myös kansainvälisten ilmastoneuvottelujen kannalta. EU:n toiminta aktiivisena neuvotteluosapuolena edellyttää, että EU:n sisällä on päästy yhteiseen näkemykseen oman päästötavoitteen tasosta.

Valtioneuvoston näkemyksen mukaan uuden ilmastopimuksen neuvotteluissa vuoden 2020 jälkeisten EU:n päästövähennystavoitteiden tulee olla linjassa kahden asteen yleisen lämpenemistavoitteen kanssa. Lähtökohtana tällöin on, että päästötavoite on ilmastotieteen ja tarvittavan vähähiilisen kehityksen kannalta riittävän kunnianhimoinen.

Tavoitteen asettaminen vuoden 2030 päästötasolle olisi tärkeä elementti sekä päästökaupan että sen ulkopuolisten sektoreiden toimijoiden pitkän aikavälin suunnittelun ja varautumisen näkökulmasta. Käynnissä olevassa keskustelussa päästökaupan rakenteellisesta uudistuksesta vuoden 2030 tavoitteen asettaminen on nähty yhtenä mahdollisuutena päästökaupan toimivuuden vahvistamiseksi myös nykyisellä kaudella 2013—2020. Valtioneuvoston käsityksen mukaan on arvioitava perusteellisesti, onko päästövähennystavoitteen lisäksi tarpeen asettaa myös muita energiapolitiikkaan liittyviä vastaavia tavoitteita. Ainoastaan yhden ohjausvaikutuksiltaan suunnitellusti toimivan tavoitteen eli päästövähennystavoitteen asettaminen johtaa todennäköisesti parhaimpaan kustannustehokkuuteen. Valtioneuvosto katsoo, että EU:n uusiutuvan energian käytölle asettama tavoite toisi ennakoitavuutta investoijille ja teknologian kehittäjille. EU:n yhteisen tai jäsenvaltiokohtaisen uusiutuvan energian tavoitteen tulisi olla ohjeellinen tai sitovan tavoitteen maltillinen, jotta kansalliselle energiapolitiikalle ja kansallisten olosuhteiden mahdollisille muutoksille jäisi riittävästi liikkumatilaa. Valtioneuvosto katsoo, että kolme erillistä EU-tasolla asetettua tavoitetta estävät toimien optimoinnin. Siksi mahdollisen EU:n energiatehokkuustavoitteen tulisi olla ohjeellinen ja kansallisen tavoitteen Suomen itsensä määrittelemä. Energiatehokkuutta edistetään EU:ssa jo nykyisin laajalti ja tulevaisuudessa vielä entistä enemmän yhteisin toimin, mm. laitteiden energiatehokkuusvaatimuksin. Uusiutuvien energiamuotojen ohjauskeinojen jatkuessa 2020-luvulla on valtioneuvoston käsityksen mukaan pyrittävä tukijärjestelmiä ohjaavan lainsäädännön harmonisointiin EU-tasolla sekä paranevaan kustannustehokkuuteen. Jäsenmaan tulee

kuitenkin edelleen voida päättää, mitä uusiutuvia energiamuotoja jäsenvaltioissa tuetaan. Tukijärjestelmien harmonisointi ei valtioneuvoston mielestä tulisi olla velvoittava. Tukitasoista päätettäessä pitää voida ottaa huomioon myös kansalliset olosuhteet, koska eri uusiutuvien energiamuotojen kannattavuus vaihtelee alueittain. Tulisi myös varmistaa, etteivät ympäristötuen suuntalinjat muodosta hallinnollista estettä kustannustehokkaille tukijärjestelmille.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että energiai-
ntensiivisen teollisuuden toimintaan liittyvää hiilivuodon riskiä arvioidaan myös vuoden 2030 kehysten valmistelun yhteydessä ja varaudutaan jatkamaan tai kehittämään nykyisiä toimia hiilivuodon riskin lieventämiseksi. Asia riippuu ratkaisevasti siitä, kuinka hyvin pystytään lähivuosina etenemään kohti kattavaa uutta kansainvälistä ilmastositomusta asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Kattavan ilmastositimuksen aikaansaaminen on hiilivuoto-ongelman lieventämisen kannalta keskeinen elementti.

Valtioneuvosto katsoo, että vuoden 2030 ilmasto- ja energiapolitiikan suunnittelussa on tärkeitä kiinnittää huomiota siihen, miten voidaan kustannustehokkaalla tavalla edistää puhtaan teknologian kehittämistä ja siihen liittyvää

innovaatiotoimintaa. Päästökaupan huutokauppatulujen käyttö voi tässä yhteydessä olla tärkeä elementti.

Valtioneuvosto ymmärtää, että uusien kehysten rakentamisessa on otettava huomioon jäsenmaiden erilaiset valmiudet investoida ja sopeutua. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että jäsenmaiden toimet päästöjen vähentämiseksi, uusiutuvan energian lisäämiseksi ja energiatehokkuuden parantamiseksi vuoden 2005 jälkeen tulee ottaa huomioon päätettäessä mahdollisista uusista jäsenmaiden taakanjaoista. Valtioneuvosto katsoo, että jäsenmaiden välistä solidaarisuutta tulisi ensisijaisesti edistää muilla keinoilla kuin ilmasto- ja energiapolitiikan toimenpiteillä. EU-tason rahoitusmekanismien hyödyntämismahdollisuuksia on tässä yhteydessä arvioitava perusteellisesti.

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota siihen, ettei vihreässä kirjassa käsitellä maankäyttö-, maankäytön muutos- ja metsätalouseläktorin eli ns. LULUCF-sektorin roolia tulevassa ilmasto-
politiikassa. Valtioneuvosto toteaa, että jo nykyisessä ilmasto- ja energiapaketissa on varauduttu siihen, että tämä sektori jollakin tavalla otetaan huomioon tulevien päästötavoitteiden asettamisessa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Vihreässä kirjassa ilmasto- ja energiapolitiikan puitteista vuoteen 2030 korostetaan, että vuonna 2030 kehysten on oltava riittävän kunnianhimoiset pidemmän aikavälin tavoitteiden saavuttamiseksi ottaen kuitenkin huomioon talouskriisin seuraukset ja energiamarkkinoilla tapahtunut kehitys mukaan lukien uusiutuviin energialähteisiin, liuskekaasuun ja ydinvoimaan liittyvät suuntaukset. Lähtökohtana on mahdollinen 40 %:n päästövähennys vuoden 1990 tasoon verrattuna vuonna 2030, uusiutuvan energian suurempi osuus, energiatehokkuuden parantaminen ja älykkäämpi infrastruktuuri. Peruskysymykset, jotka vihreä kirja nostaa esiin, ovat tavoitteiden tyypit, luonne ja taso sekä keskinäisvaikutukset.

Vihreä kirja on kuitenkin luonteeltaan kysyvä, ei linjaava.

Valiokunta korostaa, että vihreä kirja on konsultatiivisenakin tärkeä asiakirja välietappien asettamiseksi kohti pitkän aikavälin todennäköisesti erittäin merkittäviä päästövähennystavoitteita. YK:n kansainvälisissä ilmastositimusneuvotteluissa pyritään uuden kattavan vuonna 2020 voimaanastuvan ilmastositimuksen solmimiseen vuonna 2015 sekä päästöjen kunnianhimoisempaan vähentämiseen jo ennen vuotta 2020. Globaalin sopimuksen aikaansaamisella on ratkaiseva merkitys ilmastomuutoksen hillitsemisessä ja katastrofaalisen lämpenemisen torjumisessa. Vihreällä kirjalla ja EU:n tulevilla päätöksillä omasta ilmastopolitiikastaan on puolestaan

tärkeä merkitys myös suhteessa kansainväliseen uuteen sopimukseen.

Valiokunta korostaa, että on tärkeää rakentaa polkua kohti vuoden 2050 tavoitteita mahdollisimman varhain. Myös EU:n teollisuuspolitiikan ja elinkeinoelämän intressien kannalta on olennaista, että päätökset ovat ennakoitavissa mahdollisimman hyvin ja politiikka on johdonmukaista. Energiankulutuksen kasvun pysäyttämisen ja laskuun kääntämisen jälkeen on huolehdittava energiatehokkuuden parantamisesta ja vähäpäästöisten rakenteiden luomisesta. Etupainotteinen päästövähennyspolku estäisi tehokkaammin hiililukkiutuman eli investoinnit rakenteisiin, jotka sitovat korkeisiin päästöihin vuosikymmeniksi. Valiokunta tähdentää, että energiatehokkuuden parantaminen ja energiansäästötoimenpiteet sekä uusiutuvan energian lisääminen parantavat itsessään myös EU:n energiaomavaraisuutta. Edistämällä investointeja puhtaaseen ja vähähiiliseen teknologiaan sekä energiansäästöön luodaan pitkällä tähtäimellä kestävää teollisuuspolitiikkaa ja kilpailuetua suhteessa Yhdysvaltoihin ja Aasiaan. Resurssiköyhän Euroopan tavoitteena tulisikin olla teknologiajohtajuus energiatehokkuudessa ja kestävydessä.

Eurooppa-neuvoston päätöksen ja EU:n ns. vähähiilitekartan mukaan EU:n on valmistauduttava vähentämään omia päästöjään vuoteen 2050 mennessä vähintään 80 prosentilla vuoteen 1990 verrattuna. Komissio on laatinut mallintamalla laajan analyysin, joka käsittää useita mahdollisia skenaarioita siitä, kuinka tämä voitaisiin tehdä. Eri skenaarioiden analyysin mukaan EU:n on mahdollista vähentää päästöjään vuoden 1990 tasoista kustannustehokkaasti noin 40 %:lla vuoteen 2030 mennessä ja noin 60 %:lla vuoteen 2040 mennessä. Tältä osin se esittää lisäksi 25 %:n vähennyksiä vuodelle 2020. Komission päätelmistä ei ole saavutettu yksimielisyyttä, ja komissio jatkaa selvitysten tekemistä.

Valiokunta muistuttaa siitä, että päästöjen vähentämiskustannukset on arvioitu yleisesti huomattavasti pienemmiksi kuin hallitsemattomasta ilmaston lämpenemisestä seuraavat menetykset. Niin EU:n kuin globaalienkin päästöjen tuli-

si asettua tavoitteena olevan enintään kahden asteen lämpenemisen linjaan. Ilmastopolitiikka on nähtävä myös Euroopan tasolla energiantuotannon murroksen kautta ilmenevänä mahdollisuutena kääntää haaste mahdollisuudeksi kilpailukyvyyn ja kestäväen kasvun kannalta. Päästövähennysten kiristämisen lykkääminen myöhemmäksi todennäköisesti hidastaa investointeja puhtaaseen teknologiaan, mikä puolestaan heikentää Euroopan kilpailukyvyyn säilymistä. On myös syytä arvioida, onko esitetty 40 %:n päästövähennystavoite riittävä tasoltaan pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta.

Päästökauppa ei nykyisellään ohjaa investointeja uusiutuvaan energiaan, koska päästöoikeuksien hintataso on romahtanut kymmenesosaan ennakoidusta. Päästöoikeuksien niukkuuden lisääminen on välttämätöntä, jotta investoinnit ohjautuisivat vähähiilisiin ratkaisuihin. Tiukka päästökauppasektorin vähennystavoite vuodelle 2030 ei yksinään ole riittävä elementti ohjaamaan ei-päästökauppa- ja maankäyttösektoreita, esimerkiksi rakennussektoria ja liikennesektoria, vaan niiden ohjaamiseen tarvitaan myös omia ohjauskeinoja. Energiaintensiivisen teollisuuden kilpailukyky globaaleilla markkinoilla voi olla ongelma korkeammilla päästöoikeuksien hinnoilla, ja tämä tulisi huomioida muun muassa päästöoikeuksien alkujaossa jatkossakin, mutta uudella tavalla ilman, että tukitoimilla lasketaan päästöoikeuksien yleistä hintatasoa.

Valtioneuvoston käsityksen mukaan on arvioitava perusteellisesti, onko päästövähennystavoitteen lisäksi tarpeen asettaa myös muita energiapolitiikkaan liittyviä vastaavia tavoitteita ja sitä että ainoastaan yhden ohjausvaikutuksiltaan suunnitellusti toimivan tavoitteen eli päästövähennystavoitteen asettaminen johtaa todennäköisesti parhaimpaan kustannustehokkuuteen. Valiokunta katsoo myös, että perusteellinen arviointi on tarpeen arvioiden, että päästövähennystavoitteen rinnalla uusiutuvan energian tavoite ja energiatehokkuustavoite toisivat enustettavuutta investoijille, edistäisivät energiantuotannon järjestelmämuutosta ja hyödyttäisivät cleantech-sektoria.

Valiokunta yhtyen valtioneuvoston näkemykseen korostaa myös tukijärjestelmiä ohjaavan EU-lainsäädännön harmonisointiin liittyen sitä, että jäsenmaan tulee edelleen voida päättää, mitä uusiutuvia energiamuotoja tuetaan, sekä ottaa huomioon myös kansalliset olosuhteet, koska eri uusiutuvien energiamuotojen kannattavuus vaihtelee alueittain.

Valiokunta korostaa vielä lopuksi, että rakenteilla, jotka ohjaavat vähähiilisiin investointeihin, sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa tukemalla voidaan samalla vahvistaa kestävän talouskasvun edellytyksiä, työllisyyttä ja

koko EU:n kilpailukykyä sekä yhteiskunnallista kehitystä. Edellytyksenä kuitenkin on, että voimavarat kohdennetaan tarkoituksenmukaisella ja vaikuttavalla tavalla todellisen lisäarvon luomiseksi EU-alueen laajuisesti.

Lausunto

Lausuntonaan ympäristövaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 14 päivänä kesäkuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Martti Korhonen /vas
vpj. Rakel Hiltunen /sd
jäs. Tarja Filatov /sd
Christina Gestrin /r
Timo Heinonen /kok
Mikael Jungner /sd
Antti Kaikkonen /kesk
Pauli Kiuru /kok
Jukka Kärnä /sd

Jari Lindström /ps
Eeva-Maria Maijala /kesk
Tapani Mäkinen /kok
Martti Mölsä /ps
Sari Palm /kd
Anni Sinnemäki /vihr
Mirja Vehkaperä /kesk
Juha Väättäinen /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos.